

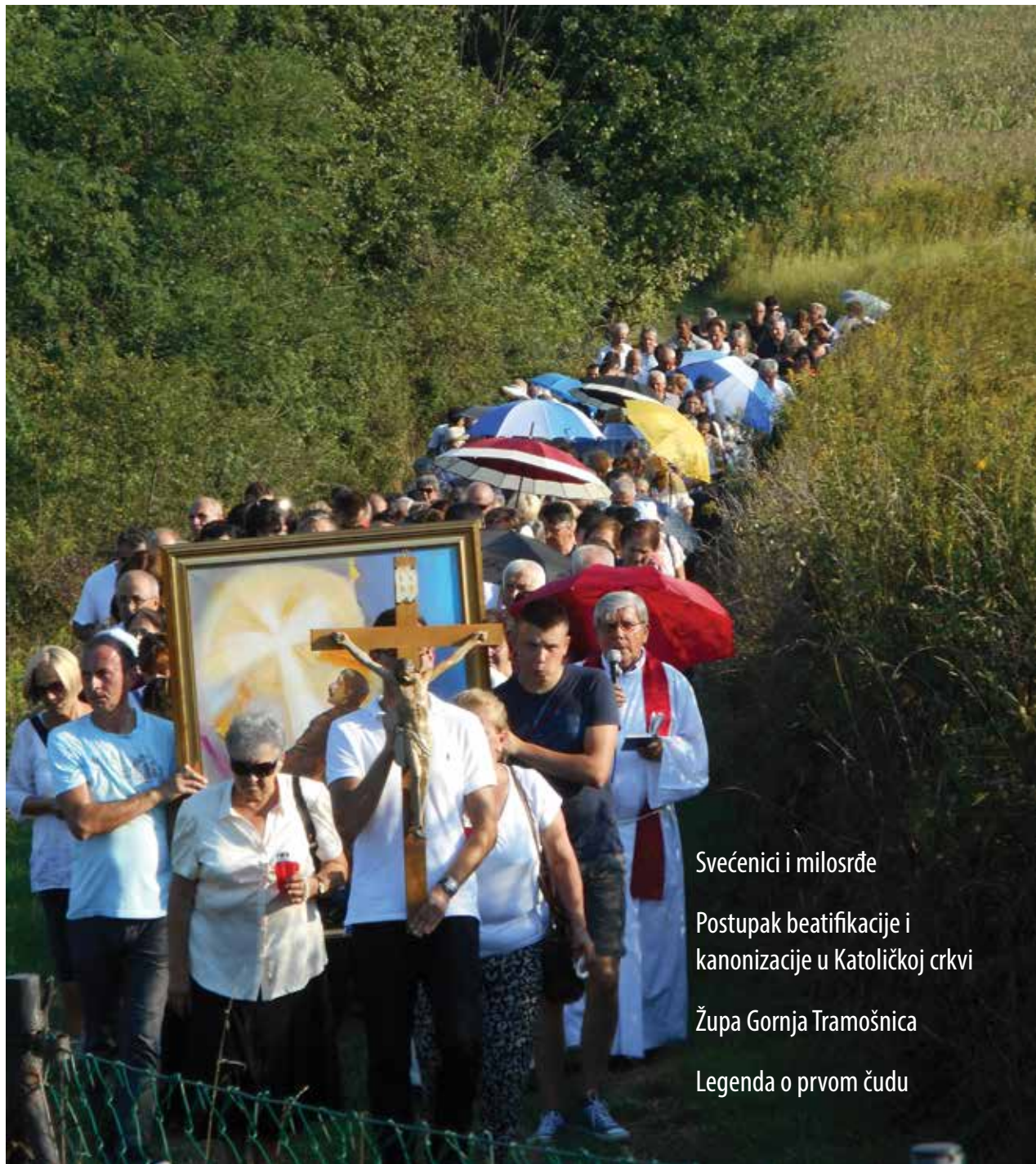

FRA LOVRO

Glasilo Vicepostulature
sluge Božjega
fra Lovre Milanovića

GODINA II. Broj 5 Srpanj, 2016.

Cijena 2 KM

Svećenici i milosrđe

Postupak beatifikacije i
kanonizacije u Katoličkoj crkvi

Župa Gornja Tramošnica

Legenda o prvom čudu

Pitanje procesije

Poštovani čitatelji!

Dogovarajući prošlogodišnji hodočasnički susret na grobu fra Lovre Milanovića u predvečerje proslave u narodu zvane *Fra Lovrina Mlada nedjelja*, organizacijski odbor je, nakon ozbiljnog promišljanja, odlučio izmijeniti dotadašnji običaj da se najprije slavi sv. misa na groblju, a potom se u procesiji ide do mjesta preminuća. To se nekim mještanima učinilo neprihvatljivim, jer je promijenjen njihov dugogodišnji običaj, pa su se zbog toga požalili čak samome kardinalu nadbiskupu. Da se ne bi stvarale nepotrebne napetosti, ove godine će proslava ići ponovno prijašnjim redoslijedom, ali dobro bi bilo pogledati zašto se odbor bio odlučio za drugačiji način i zašto ga i dalje smatra prihvatljivijim i zbog religiozno-teoloških razloga, ali i zbog čisto praktičnih.

Ishodište vjere u Isusa Krista nije Veliki petak, nego Uskrs. Tako je i s fra Lovrinim životom. Nije najvažnije to da je on bio ubijen, nego da je svoju mučeničku smrt svojom vjerom u uskrsnuće učinio životvornom. Kršanski put vjere ide od stratišta (Golgotе) prema (praznome) grobu uskrsloga Isusa. Tako bi i put hodočašća o spomendanu fra Lovre Milanovića trebao ići od mjesta pogibije do mjesta uskrsnoga slavlja sv. mise nad grobom mučenika.

Ali, i s praktične strane gledajući to bi bilo prihvatljivije. Hodočasnici koji tog popodneva dolaze izdaleka neće moći sudjelovati u procesiji ako se ona događa nakon mise, jer je već kasno i moraju krenuti na put povratka kućama, a ako je ona prije mise, mogu doći malo ranije pa i taj dio pobožnosti također obaviti.

Ugodne dane odmora želi

Urednik

SLUGA BOŽJI Fra Lovro Milanović (1777. - 1807.)

Fra Lovro Milanović je rođen 22. svibnja 1777.

u Sarajevu. Na krštenju je dobio ime Stjepan. Njegov otac Anto doselio se iz mjesta Gabela u Hercegovini u Sarajevo, gdje se vjenčao s Katarinom rođ. Strukić.

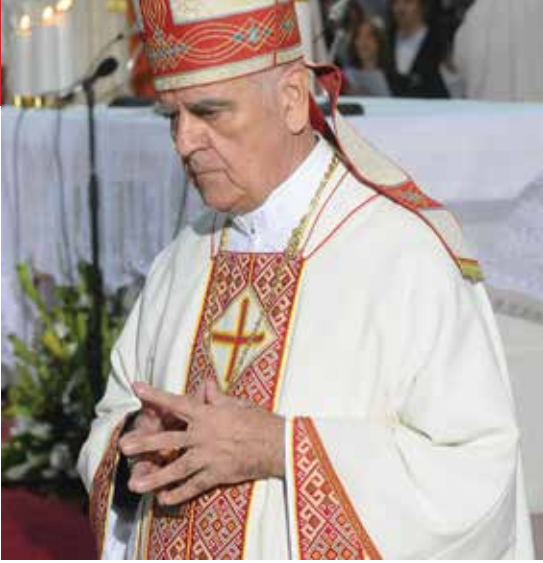
Nedugo poslije njegova rođenja obitelj Milanović se preselila u Kraljevu Sutjesku, gdje se Anto zaposlio u franjevačkom samostanu, u kojem je gvardijanom bio njegov brat fra Franjo Milanović.

Kad je Stjepan imao šest godina umrla su mu od kuge roditelji, brat i dvije sestre. Otad je brigu o njemu preuzeo stric fra Franjo i usmjerio ga prema franjevačkom pozivu.

Bio je kratko vrijeme samostanski vikar u Kraljevoj Sutjesci a potom imenovan župnikom župe Velika, danas župa Plehan kod Dervente. Iz Velike je premješten u župu Tramošnicu i tu ga je 3. veljače 1807. u selu Turiću ubio nadglednik imanja Osman-bega Gradašćevića zato što nije sišao s konja i iskazao mu poštovanje. Fra Lovro to nije učinio zato što je – kako kaže narodna predaja - nekom bolesniku nosio sakrament svete Pričesti.

Bez obzira što ga Crkva nije službeno proglasila svetim, glas o njegovoj svetosti (fama sanctitatis) ne jenjava već više od 200 godina. Na njegov grob u Turiću, od njegove pogibije do naših dana, s vjerom i pouzdanjem dolaze brojni vjernici ne samo iz Bosanske Posavine i Tuzle nego i izdaleka (iz Slavonije i Srijema).

BISKUP RATKO PERIĆ:
Iz propovijedi 3. veljače 2014. u Donjoj Tramošnici

Fra Lovro Milanović - svjedok vjere

Svećenik. Nije poznato gdje se fra Lovro školovao, ni gdje je i kada zaređen za svećenika. U to su vrijeme kandidati bili ređeni za svećenika u svojoj 23. godini života. Ako je sve teklo redovitim putem, fra Lovro je mogao biti zaređen već oko 1800. godine. A misionika fra Lovru 1803. vidimo kao kapelana u Kraljevoj Sutjesci i potom kao župnika u Velikoj kod Plehana te od kolovoza 1806. do veljače 1807. kao kapelana u Tramošnici.

Svjedočka smrt. Nije prošlo ni pola godine njegova kapelanstva u Tramošnici, dogodilo se da je u Starom Selu današnje župe Turić na današnji dan 3. veljače, 1807. mučki i mučenički ubijen *in odium fidei* - iz mržnje prema katoličkoj vjeri. Dvije su povijesne i predajne inačice zapisane i do nas doprle kako je došlo do pogibije.

- Jedna je verzija da je 30-godišnji fra Lovro išao svomu stricu fra Franji Milanoviću (+1812.), župniku u Bijeloj, pomoći ispovijedati. I, prolazeći kroz mjesto Turić, poginuo.

- A druga je predaja prihvaćenija da je na konju jašući nosio Presveto nekomu bolesni-

ku u Staro Selo u Turiću. Budući da kao katolik nije sjahao s konja i pozdravio muslimana Muju Arnauta, kakav je bio islamski običaj i zakon, a Mujo k tomu bijaše nadglednik dobara Gradašćevičevih, fra Lovro je bio najprije nožem uboden zatim kuburom pogoden i ubrzo umro u obližnjoj kući Zetića.

Bilo je to u utorak 3. veljače 1807. Ovaj nas utorak podsjeća na glasoviti utorak ili dan sprovoda sv. Ante Padovanskoga, koji je bio u utorak 17. lipnja 1231. Svecu, koji je pripadao istomu Franjevačkom redu kao i fra Lovro, narod se moli kroz 13 utoraka prije njegova blagdana 13. lipnja.

A kada već govorimo o ovim značajnim datumima u životu fra Lovrinu, spomenimo i to da je fra Lovro poginuo 3. veljače kada se slavi spomendan sv. Blaža, biskupa i mučenika, armenskoga sveca iz 4. stoljeća, zaštitnika Dubrovnika. A ovdje se njega sjećamo u župnoj crkvi kojoj je naslovnik sv. Ivan Krstitelj, koji je položio život svoj za Božji zakon prije smrti Kristove.

Vidiš li ti ove skupine spomenutih svetaca: prvomučenik Stjepan Židov (26. XII.), mučenik đakon Lovro Rimljanin (10. VIII.), mučenik Blaž Armenac (3. II.), svetac Ante Portugalac (13. VI.), naš fra Lovro Hrvat iz Bosne a starinom iz hercegovačke Gabele. Kakvo veličanstveno zajedništvo Katoličke Crkve! Kakvo zajedništvo u mučeničkoj ili svjedočkoj smrti njezinih sinova đakona, svećenika i biskupa!

Koju god teoriju o načinu njegove smrti prihvatili: je li fra Lovro išao k stricu fra Franji u Bijelu pomoći ispovijedati ili je nosio Presveto poputninu bolesniku, poginuo je poslužujući svete sakramente vjernicima. Veličanstvene li njegove svećeničke zadaće! U 30. godini života, možda u 5. ili 6. godini misništva! Prošloga rujna sudjelovali smo u svečanoj beatifikaciji mladoga istarskog svećenika don Miroslava Bulešića u Puli. Njega ubiše komunisti 1947. u njegovoj 28. godini života i 4. godini misništva. Godine doista nisu važne.

Svećenici i milosrđe

Piše: **dr. fra Stipo Kljaić**

Prispodoba o izgubljenom sinu, koju bi ispravnije trebalo nazivati prispodoba o milosrdnom ocu je vrlo poznata. Većina ljudi se teško prepoznaje u liku izgubljenog sina, onog grešnog sina koji je odlutao od oca/Boga i živio grešno. Ljudi se obično ili prepoznaju u liku starijeg sina ili se nažalost uopće ne prepoznaju

Prilično je lako konstatirati kako je nit vodilja sadašnjeg bavljenja katoličkom teologijom, bilo službenog bilo onog pastoralno-praktičnog, tematika milosrđa odnosno milosrdnog Boga. Potrebno je, odmah na početku reći, kako se s jedne strane radi o zaista važnoj temi koja se tiče same biti kršćanstva, dok se s druge strane radi o prilično novoj i zasigurno slabo istraženoj teološkoj tematici. Ne radi se, dakle, o ponavljanju već rečenog, o zaodijevanju istrošene teme u novo ruho, o prericanju i posadašnjem teološki davno definiranih stvari, nego se naprosto radi ili o gotovo posve novom otkrivanju bogatstva i vrijednosti milosrđa ili o ponovnom propitivanju dosadašnjeg skromnog, točnije maćehinskog teološkog bavljenja temom milosrđa.

Isus je živio milosrđe

Milosrđe je, dakle, aktualna, ali zaboravljena tema; tema koja ima središnje značenje u Bibliji, ali i tema kojom se teologija sve do sada bavila marginalno, gotovo u pravilu uvijek uz još neku temu, najčešće uz temu pravednosti.

Isus nije samo naviještao poruku o Božjem milosrđu nego ga je i sam ostvarivao, živio: ono što je govorio, to je i živio. Svoju je pak poruku o Božjem milosrđu Isus možda

Bartolome Estéban Murillo,
Povratak izgubljenog sina

ponajljepše navijestio u svojim prispodobama. Prvenstveno u prispodobi o milosrdnom Samaritancu (Lk 10, 25-37) i u prispodobi o izgubljenom sinu (Lk 15,11-32). Ove su dvije prispodobе postale poslovično poznate i to ne samo kod vjernika kršćana. Zanimljivo je primijetiti da se riječ milosrđe spominje samo na kraju prispodobе o Samaritancu, premda ono čini bit poruke obje prispodobе. Nadalje se ove dvije prispodobе dobrim dijelom odnose prvenstveno na vjerske službenike, odnosno na svećenike. Na koji način?

Prispodoba o izgubljenom sinu, koju bi ispravnije trebalo nazivati prispodoba o milosrdnom ocu je, kako rekosmo, vrlo poznata. Većina ljudi se, govoreći posve iskreno, teško prepoznaje u liku izgubljenog sina, onog grešnog sina koji je odlutao od oca/Boga i živio grešno, posve grešno. Ljudi se obično ili prepoznaju – istina ne baš tako otvoreno – u liku starijeg sina, onoga koji je ostao kod oca, ili se nažalost uopće ne prepoznaju. Nešto slično je i među svećenicima i uopće duhovnim osobama. Oni će, doduše, deklarativno i reći kako su mlađi sin, no prilično je teško povjerovati da o sebi doista tako i misle. Jer kada bi tako zaista mislili, njihove bi životne promjene bile velike. I sa čisto formalnog aspekta više sličje starijem sinu: ostaju uz oca/Boga i misle da izvršavaju njegovu volju, misle da mu „služe tolike godine“.

Prispodoba i zbog starijeg sina

Prispodobu o milosrdnom ocu Isus nije izrekao samo zbog mlađeg sina, nego i zbog starijeg. Itekako. Mogla je prispodoba savršeno funkcionirati i bez starijeg sina: samo sa izgubljenim sinom i milosrdnim ocem. No, očito je time Isus (ili evanđelista Luka) htio reći još nešto bitno. Htio je, u najkraćem, upitati one „ispravne“, one koji se tako lako sablažnjavaju nad tuđim grijehom, nalaze li se oni doista na ispravnom putu ili samo misle da se nalaze. Htio je upozoriti sve koji se predstavljaju pravim i pravovjernim („tolike ti godine služim i ne prekrših ni jedne tvoje zapovijedi“), koji sebe uvijek smatraju Bogu bliskim, da ne kažem Bogu posebno posvećenim osobama, kako mogu biti daleko i od ispravnog puta i od ispravnog služenja na koncu i od samog Boga.

Prispodoba o milosrdnom Samaritanacu također ima nekoliko vrlo zanimljivih poruka. Nastala je kao odgovor jednom pismoznancu, dakle važnom vjerskom predstavniku, a Isus u prispodobi nasuprot omraženog Samaritanca stavlja svećenika i levita. Od trojice likova dvojica su vjerski predstavnici. I to dva vjerska staleža: svećenika i levita. Vjerska elita. Nije nimalo slučajno da baš njih Isus uzima kao „suštu“ suprotnost Samaritanacu. Ako je itko trebao biti milosrdan prema unesrećenom, ako mu je itko trebao iskazati milosrđe onda su to oni koji to i naučavaju: svećenici i leviti.

Trostruk način ostvarivanja milosrđa

No, upravo su oni zakazali, upravo su ga oni zaobišli. Postoje razni pokušaji opravdanja ovakvog nehumanog i nemilosrdnog ponašanja svećenika i levita: čak i u nekim znanstvenim krugovima. Jedno od tih tu-

mačenja govori o tome kako su svećenik i levit išli, žurili u hram na obred, na molitvu i nisu mu mogli pomoći jer bi tako došli u dodir s krvlju što u prijevodu znači postali nečisti i ne bi mogli slaviti obred. Ovo i ovakva tumačenja se mogu nekome učiniti simpatičnima, no ona su potpuno učitavanje u tekst nečega što tamo naprosto ne stoji; ona su, zapravo, pokušaj krivotvorenja Isusove poruke. Naime, u prispodobi se jasno kaže kako je „slučajno“ putem na kojem je ležao napola mrtav čovjek prolazio neki svećenik. Slučajno, dakle! Nigdje se u tekstu ne kaže da svećenik žuri na molitvu. Također slučajno je tim putem prolazio i levit. Ukratko, Isusova prispodoba o milosrdnom Samaritanacu jest i kritika upućena ondašnjem židovskom „kleru“. I ne samo ondašnjem, nego i sadašnjem.

Prema W. Kasperu Crkva, a svećenici posebno, Božje milosrđe bi danas trebali ostvarivati na trostruk način: naviještanjem/propovijedanjem Božjeg milosrđa; propagiranjem sakramenta pomirenja kao posebnog sakramenta Božjeg milosrđa i življenjem Božjeg milosrđa, odnosno konkretnim djelima koja stvaraju kulturu milosrđa.

Podnošenje molbe za pokretanje kauze

Molbu za pokretanje kauze postulator podnosi dijecezanskom ili eparhijskom biskupu u pisanom obliku, a molba ne može biti podnesena prije nego se navrší pet godina od smrti sluge Božjega, osim s papinim dopuštenjem, kao što je bio slučaj s otvaranjem kauze i vođenjem postupka za beatifikaciju Majke Tereze od Calcute i Ivana Pavla II. Ukoliko, međutim, prođe više od trideset godina od smrti sluge Božjega, postulator mora iznijeti razloge odgađanja pokretanja postupka.

Postupak beatifikacije i kanonizacije u Katoličkoj crkvi (II.)

Piše: **prof. dr. fra Velimir Blažević**

Proces proglašenja nekoga blaženim ili svetim u Katoličkoj crkvi precizno je određen zakonikom crkvenog prava i drugim dokumentima. U nekoliko nastavaka postupno ćemo se upoznati s trenutno važećim propisima o tom pitanju.

Tko može biti beatificiran i kanoniziran?

Kandidat za beatifikaciju, a potom i za kanonizaciju, može biti svaki katolik, bez razlike na rasu, naciju, spol, socijalni položaj, ako je živio i umro na glasu svetosti ili je podnio mučeničku smrt, odnosno ako postoje ovi uvjeti:

a) *Glas svetosti, ili glas mučeništva*, tj. mišljenje rašireno među vjernicima o neporočnom životu sluge Božjega, odnosno o smrti koju je sluga Božji podnio strpljivo i dragovoljno zbog vjere ili zbog kreposti povezanih s vjerom.

Glas svetosti ili mučeništva treba biti *spontan*, što znači da nije izazvan umjetno propagandom; *trajan*, da nije iščeznuo malo vremena nakon smrti, nego da se neprestano povećava; *općenit*, da postoji kod većeg dijela neke zajednice; *ozbiljan*, da se ne temelji na lažnoj svetosti, nego na stvarnom životu, provedenom u služenju Bogu i ljudima.

b) *Vršenje kreposti u herojskom stupnju*, ako se radi o beatifikaciji ili kanonizaciji nekoga tko se istaknuo načinom svoga života, odnosno tko je, pokretan milošću Božjom, pred većim poteškoćama ponašao se obično na način koji općenito drugima nije svojstven, vršeći spremnim duhom i s veseljem teške i ponavljane čine bogoslovnih kreposti vjere, ufanja i ljubavi, i stožernih kreposti razboritosti, pravедnosti, jakosti i umjerenosti.

c) *Nepostojanje nesavladivih smetnji* protiv beatifikacije i kanonizacije. I pored raširena glasa o nečijoj svetosti i o vršenju kreposti u herojskom stupnju, moguće je da postoji i neka smetnja za pokretanje kauze ili za njezin nastavak. Takva bi smetnja bila npr. nedopušteno iskazivanje javnog čašćenja sluzi Božjemu ili neka kleveta protiv sluge Božjega, koja bi mogla izazvati veliku sablazan prije nego se nepobitnim ispravama i svjedocima dokaže njezina lažnost.

Pokretač i postulator kauze

Onaj tko pokreće ili traži da se povede kauza beatifikacije nekog sluga Božjega, naziva se *pokretač kauze*, a kao takav može nastupiti dijecezanski biskup ili eparhijski poglavar (za istočne Crkve sjedinjene sa Svetom Stolicom) po službenoj dužnosti, zatim pravne osobe kao što su biskupije ili eparhije i crkvene strukture koje su u pravu s njima izjednačene, župe, ustanove posvećenog života i družbe apostolskog života, kao i klerička i laička vjernička društva dopuštena od crkvene vlasti, a također i fizičke osobe, pripadnici Božjega naroda, samo ako se može jamčiti odvijanje kauze od njezina početka pa do kraja.

Pokretača kauze u iniciranju i odvijanju postupka kanonizacije zastupa *postulator kauze*. Njega pisanim nalogom imenuje pokretač kauze, a mora ga odobriti mjerodavni biskup za vođenje dijecezanskog ili eparhijskog dijela kauze, a Kongregacija za kauze svetih za rimsku fazu kauze. Biskupijski ili eparhijski postulator može odrediti i, s pristankom pokretača kauze, imenovati sebi zamjenika, koji se naziva *vicepostulator*. Za postulatore ili vicepostulatore mogu biti imenovani svćenici, članovi ustanova posvećenog života, družbi apostolskog života, kleričkih i laičkih društava, te laici obaju spolova ako su stručni u bogoslovlju, kanonskom pravu i povijesti te poznaju način postupanja u kauzama kanonizacije.

Uloga postulatora je veoma važna i od njega dobrim dijelom zavisi kako će se odvijati i završiti kauza beatifikacije i kanonizacije. Prije podnošenja molbe za pokretanje kauze on obavlja ispitivanja koja su korisna za utvrđivanje glasa svetosti ili mučeništva, glasa znakova, te važnosti kauze za Crkvu. Ishod toga ispitivanja i kratku biografiju, zajedno s molbom za pokretanje kauze, iznosi mjerodavnom biskupu, ne prešućujući ako

Premda je to, pravno gledajući, moguće, nije ipak pogodno da pokretač kauze bude neki pojedinac, jer iskustvo pokazuje da se takve kauze rijetko privode kraju. Kako svaka kauza traži veliku zauzetost i pretpostavlja temeljito traganje za dokumentima i njihovo proučavanje, to može teško obaviti neki pojedinac. Osim toga kauze beatifikacije i kanonizacije traju desetljećima, i samo neka pravna osoba može ih slijediti do kraja. Ovo vrijedi i kada kauzu započinje dijecezanski biskup. Ako je on želi pokrenuti, preporučljivo je da za nju učini odgovornim prezbiterijalno vijeće, ili neku dijecezansku udrugu.

je, možda, našao da postoji nešto što ne ide u prilog beatifikaciji.

U pripremnoj fazi treba sakupiti spise sluga Božjega objavljene tiskom ili sačuvane u rukopisu, ukoliko postoje. Ako se nađe u spisima na teološke poteškoće, kao što su viđenja, ekstaze, intimni razgovori s Bogom i sl., preporučljivo je da se ti spisi predaju stručnjaku u mističnoj teologiji i zatraži njegovo mišljenje o tome ima li elemenata protiv vjere i pokazuju li oni autentični duhovni život sluga Božjega.

Postulator mora potom pripremiti popis svjedokâ koje će trebati ispitati u istražnom postupku o sluzi Božjem. Tijekom postupka on piše i potpisuje dopise koji se šalju biskupijskom sudištu ili Kongregaciji za kauze svetih, predočava svu dokaznu građu koju posjeduje, podržava i potiče na ažurnost one koji rade na provođenju istrage u postupku ili na proučavanju kauze, podnosi pokretaču kauze račun o primitcima i izdadcima, provjerava spise postupka, nakon što su prikupljeni dokazi, kako bi mogao tražiti, ako je potrebno, dopunu istrage.

/Nastavit će se/

Organizacija osmanske države

Za pravo razumijevanje događaja oko mučeništva fra Lovre Milanovića, potrebno je barem površno steći uvid u povijest društva u kojem se to dogodilo. Zato u nekoliko nastavaka prenosimo dijelove knjige dr. Srećka Džaje Katolici u Bosni i zapadnoj Hercegovini na prijelazu iz 18. u 19. stoljeće (KS, Zagreb, 1971.)

Od samog svoga početka tursko carstvo je feudalna islamska teokratsko-vojnička osvajačka država, odnosno ono se razvijalo u okvirima takve definicije. Tim duhom i razvojnim pravcem prožeto je tursko zakonodavstvo, u kojem igraju ulogu sljedeći pravni elementi, odnosno pravna shvaćanja:

1. Šerijat, tj. religiozno-građanski kodeks koji normira religiozni i podanički (građanski) život muslimana svake islamske države, a u izuzetnim slučajevima primjenjuje se i na nemuslimane, onda naime, kada se obrate šerijatskom sudu...

2. Kanuni, (kanunname= zbirke zakona) su državni zakoni koji nastaju voljom vladara (razumije se, moraju biti u skladu sa šerijatom). U početku osmanskog carstva promulgirani su *fermanima* (dekretima) ili kao jednostavne zapovijedi, a kasnije *hatišerifima* (motu proprio), sultanovim vlastoručnim pismom. Budući da se ti zakoni nisu temeljili na konstituciji države, nego na padišahovoj volji, ovaj ih je mogao po volji mijenjati i dokidati. Za razliku od

šerijata, koji je kao konfesionalno pravo imao personalni karakter, kanuni su bili "svjetovni", teritorijalni zakoni i primjenjivali su se na sve podanike bez razlike vjere.

3. Adet, običaj, popunjava pisani zakonik u slučajevima gdje šerijat i kanuni ne preciziraju stvari, pa je zato i različit prema pojedinim pokrajinama. Za nemuslimane su vrijedili njihovi adeti (razumije se, ukoliko nisu stajali u suprotnosti sa šerijatom i kanunima).

4. Urf, samovlasnost (Willkür), termin koji se primjenjuje na one adete i kanune koje vladar uvažava a druge, niže, paše ih ne moraju uvažavati ili mogu mijenjati...

Na vrhu osmanske islamsko-teokratske državne piramide nalazio se sultan, neograničeni padišah Carstva u duhovnim i svjetovnim stvarima, čiju vlast ograničava samo šerijat.

Svi ostali državljani dijele se u dvije grupe: *asker* i *raju*. Pojmom *asker* obuhvaćeni su svi oni koji su se nalazili u državnoj ili vjerskoj službi, a namješteni su carskim *beratom* (dekretom imenovanja) te su za svoju službu dobivali određeni dohodak - *dirlik* - od raznih državnih prihoda ili imanja na uživanje. Pod *rajom*, u prvo vrijeme, razumijevao se svaki državljanin koji obrađuje zemlju i od nje plaća državi zemljarinu, desetinu i druge poreze. U toj klasi su se, dakle, nalazili muslimani i nemuslimani.

Askeri su se dijelili u klasu *pera*, klasu sablje i klasu zakona, tj. na državne službenike, ulemu i vojnike. Odatle se razvila turska centralna i lokalna administracija, sudstvo i vojska.

Velike i brze vojničke uspjehe u doba svoga uspona tursko carstvo na prvom mjestu ima zahvaliti svojoj vojničkoj organizaciji, prije svega slavnim *janjičarima* i *spahijama*.

Janjičari su plaćani novcem iz centralne državne blagajne, a spahijama su (izuzevši dijela 'carske konjice' koja je također primala plaću iz državne blagajne) za vojničku službu davana carska lena po principu feudalnog timarskog sistema, koji donekle slični crkvenim nadarbinama na Zapadu. U tome sistemu uživatelji svojinskih prava prema jednom te istom posjedu bili su: vladar (sultan), feudalac (spahija) i neposredni proizvođač (raja)...

Timarske feudalne prihode i odnose turska država je ostvarivala kroz poreze. Porezi su prema Kur'anu neposredni temelj države, a načelno su padali na zavisno stanovništvo - raju, u početku muslimane kao i nemuslimane... Kasnije je praktično poreze snosila gotovo isključivo samo kršćanska raja. Muslimansko gradsko stanovništvo ih se oslobodilo povremenim sudjelovanjem u ratovima i infiltracijom u janjičarsku organizaciju.

Porezni sustav u turskom carstvu s vremenom je postao vrlo kompliciran. Turski pisci dijele sve porezne dažbine (namete) u dvije velike grupe: šerijatske (takalif-i šeriye) i izvanredne namete (avariz-i divaniye ve tekalif-i orfiye)...

U šerijatske namete spadali su: *zekat* (godišnja milostinja koju su plaćali isključivo muslimani), *ošr* (harag = zemljarina), *gizye* (džizja, glavarina, capitatio) i carine.

Budući da se ovim porezima nisu mogli podmiriti troškovi osmanske države, u pojedinim pokrajinama Carstva uvedeni su drugi različiti porezi, pristojbe i novčane

Sultan Selim III.

U godini fra Lovrina mučeništva 1807. turskim carstvom je upravljao sultan Selim III., koji je pokušavao uvesti reforme po uzoru na europske zemlje i zbog toga je u srpnju te godine bio svrgnut kao „bezbožni sultan“

globe pod imenom rusum-i orfiye, a plaćali su ih podložnici (raja) - na posjed, prihode od zemljarine, stočarstva, te na trošarinu. U čitavom Carstvu bilo je oko 80 takvih poreza...

U izvanredne namete spadala je obveza uređivanja putova, mostova, pripremanje konaka i opskrbljivanja vojske hranom uz određenu cijenu, popravlanje tvrđava, transport namirnica i vojnog materijala - sve to u onim krajevima kuda su se kretale vojske i državni činovnici...

Župa Tramošnica

Fra Lovro Milanović nije bio župnik župe Tramošnica, ali nije bio ni slučajni prolaznik, nego je u njoj pastoralno djelovao doslovce do trenutka svoje smrti

Piše: **fra Pero Baotić**

Neki možda misle da fra Lovru Milanovića uz Tramošnicu veže samo to što je poginuo na području tadašnje tramošničke župe. Da je i samo to, zar to nije čvrsta veza? Njegovo mrtvo tijelo pokopano je u groblju sela Turić, koje je tada bilo u sklopu tramošničke župe, i tako ga za buduća stoljeća neraskidivo vezalo uz Tramošnicu. No, ipak nije samo ta veza u pitanju.

Pomoćnik u Tramošnici

Matica krštenih župe Tramošnica (1805-1827.) svjedoči da fra Lovro Milanović nije bio samo slučajni prolaznik kroz Tramošnicu i da je slučajno u ovoj župi izgubio život, nego da je ovdje i pastoralno djelovao. Dana 23. studenoga 1806. on je u Turiću krstio troje djece, koja su upisana pod rednim brojevima 129, 130 i 131. U Matici krštenih uz fra Lovrino ime stoji upisano da je on župnik župe Velika i koadjutor (pomoćnik) župa Bijela i Tramošnica.

U Tramošnici je krstio još dvoje djece i to 11. prosinca 1806. (br. 133.) i na sam Božić 25. prosinca 1806. (br. 139.). Sljedeće pak 1807. godine krstio je djecu u Turiću 11. siječnja (br. 142.), 23. siječnja (br. 176.) i 26. siječnja (br. 177.), a 27. siječnja (178.) u Orlovu Polju. U Slatini je 30. siječnja krstio troje djece upisane pod brojevima 179, 180 i 181, a onda opet u Tramošnici 2. veljače dijete upisano pod brojem 184.

Stara župna crkva

I na sam dan pogibije (3. veljače 1807.) fra Lovro je krstio dvoje djece: u Orlovom Polju jedno, upisano pod brojem 185., i drugo u Tramošnici, upisano pod brojem 186. (ne navodimo imena djece, jer je matica teško oštećena pa nije lako sve iščitati).

U razdoblju od 23. studenoga 1806. do 3. veljače 1807. fra Lovro je, dakle, u tramošničkoj župi krstio petnaestero djece. U vrijeme toga njegova pastoralnog djelovanja službeni župnik župe Tramošnica bio je fra Dominik G(a)rgić. Župi su pripadala sela Tramošnica, Turić, Orlovo Polje, Slatina, Ledenice, Bare i Liporašće, a župa je brojila oko dvije tisuće vjernika.

Najstarija župa u ovom dijelu Posavine

Ali povijest župe Tramošnica ne započinje u doba fra Lovre Milanovića i njegova pastoralnog djelovanja i mučeništva. Dapače, Tramošnica je jedna od najstarijih župa ovoga dijela Posavine.

Biskup bosansko-đakovački Nikola Olovčić izvještava o krizmi održanoj u Tramošnici 28. studenoga 1673. i u tome izvještaju piše da se Tramošnica kao župa spominje 1655.

Stari župni stan

Obnovljena stara župna kuća (lijevo) i samostan sestara franjevki u Gornjoj Tramošnici

godine i da je tada imala 6.301 vjernika te da je pripadala modričkom samostanu.

Poslije poraza kod Beča 1683. godine turska vojska se osvećuje katolicima u Bosni, razara samostane, zlostavlja franjevce i narod. Tako su zbog nesnosnog turskog terora, otimačine, pljačke, suše (1690.), užasne gladi i kuge (1686. i 1690.) mnogi katolici iz ovih krajeva potražili spas u mirnijim i sigurnijim krajevima preko Save. Godine 1683. Turci su posjekli modričkog župnika, a 1865. modrički franjevci ostavljaju svoj samostan, koji je bio u najjadnijem stanju, i s mnogo vjernika preseliše u Slavoniju.

Posebno kobne posljedice za vjernike ovoga područja bile su nakon „sarajevske avanture“ princa Eugena Savojskog, za kime ode oko 40.000 duša iz doline Bosne u Slavoniju i dalje.

I vjernici Tramošnice i okolnih sela napustili su tada svoja ognjišta. Najbolji dokaz tome jest činjenica da izvještaj iz 1743. godine o kanonskoj vizitaciji župe Bijela, kojoj tada pripadaju i Tramošnica i okolna sela, bilježi da u Tramošnici živi samo 10 obitelji s 41 odraslom osobom i 22 djece, u Slatini 12 obitelji (68 odraslih i 40 djece), a u Turiću 13 obitelji (58 odraslih i 30 djece), dok se Garevac uopće ne spominje, jer u njemu nema katolika.

Slabljenjem turske moći neki katolici se vraćaju na ova područja te Izvještaj kanonske vizitacije iz 1768. godine bilježi da Tramošnica tada ima 36 obitelji (146 odraslih i 92

djece), Slatina 14 obitelj (54 odraslih i 33 djece), Turić 21 obitelj (102 odraslih i 52 djece) te sada i Garevo (Garevac) s 30 obitelji (154 odraslih i 78 djece).

Matica brojnih župa

Godine 1784. Tramošnica se odjeljuje od župe Bijela i postaje samostalnom kapelanijom, a 11. srpnja 1802. godine Tramošnica je ponovno proglašena župom. Već 1803. od župe Tramošnica se odvaja Garevac i postaje samostalna kapelanija, a potom od župe Tramošnica nastaju župe: Gradačac 1868. godine, Turić 1968., Srednja Slatina 1972. i Donja Tramošnica 1973. godine. Od te godine (1973.) ostatak stare tramošničke župe zove se *Župa Gospe od Anđela Gornja Tramošnica*, a čine je zaseoci: Brdo, Bludnik, Kovačići, Kozići, Liporašće, Okruglić i Tuzlani.

Onda se povijest ponovila i još jednom „poigrala“ ovim krajem pa je u proteklom ratu teritorij bivše stare tramošničke župe opet ostao bez katolika. Brojne župe nastale od Tramošnice gotovo su potpuno iseljene i protjerane (Garevac, D. Tramošnica, G. Tramošnica, Srednja Slatina, Turić). Župa Gornja Tramošnica neposredno pred ovaj zadnji rat brojala je preko 1.800 vjernika, a zadnjega Božića u župi je bilo 225 vjernika u 135 obitelji. Gotovo ista slika je, ako ne i gora, i u ostalim spomenutim župama.

Kapetanija Gradačac

Piše: **dr. Mato Zovkić**

Osnovana nakon Karlovačkog mira radi čuvanja granice na Savi i zaštite toga područja od nasilnika, bila je poprište drame sraza institucionalnog nasilništva i osobne svetosti, koju je samo običan puk zapamtio i pretočio u štovanje

Fra Marijan Karaula u knjizi *Fra Lovro Milanović 1777-1807*, str. 54 piše da su vjernici Turića žalosnu vijest o ubojstvu fra Lovre najprije javili Osman-kapetanu u Gradačac, zatim njegovu stricu fra Franji Milanoviću koji je tada bio župnik u Bijeloj te župama Tolisa i Garevac. Nešto kasnije autor ističe da su katolici tužili begu u Gradačcu ubojicu Muju Arnauta, ali je ovaj reagirao samo tako što je ovog pijanog službenika otpustio iz službe čuvara njegova posjeda u Turiću. Ovdje za čitatelje Biltena želim iznijeti političke prilike u kapetaniji Gradačac fra Lovrina vremena koje se tiču procesa proglašenja nasilno ubijenog svećenika za blaženika Katoličke crkve.

Kojih osamdeset godina prije fra Lovrina djetinjstva i novicijata u Kraljevoj Sutjesci, koja je spadala u pašaluk Bosna pod vrhovništvom sultana u Carigradu, sultanova vojska ratovala je od 1683. do 1699. u Austriji, Mađarskoj i Hrvatskoj protiv austrougarske vojske te izgubila velik dio svoga dotadašnjeg teritorija. Rat je završen mirom 1699. u Srijemskim Karlovcima, u kojem su Osmanlije službeno prepustili kršćanima teritorij izgubljen u ratu. Jedna od tragičnih posljedica toga rata jest pljačkaški prodor austrijske vojske dolinom Bosne do Sarajeva pod vodstvom Eugena Savojskog, nakon čega je većina katolika morala odseliti iz tog područja.

Tim mirom Hrvatska je dobila krajeve do Une i Slavoniju a rijeka Sava postala je granica između ondašnje osmanske Bosne i Au-

Kula Gradačac

stro-ugarske. Sultan fra Lovrina vremena bio je Selim III. (1789.-1807.), poznat po nastojanju da reformira administrativno zastarjelu upravu u Osmanskom carstvu, posebno po modernizaciji vojske i uvođenju opće vojne obveze. Bošnjački povjesničar Hamdija Kreševljaković, u znanstvenoj knjizi *Kapetanije u Bosni i Hercegovini* (Sarajevo 1980.) iznosi da su kapetanije u osmanskoj BiH najprije nastajale na području duž granica prema Austriji, a od 18. stoljeća bilo ih je i u unutrašnjosti. Tako je u popisu kapetanija god. 1800. te 1829. bio i Gradačac, jedna od njih 39. Na popisu kapetanija iz 1829. godine Gradačacka je imala 72 vojnika s redovnom plaćom iz državne blagajne.

U dijelu o Gradačackoj kapetaniji (str. 194-199) Kreševljaković kaže da je osnovana nakon Karlovačkog mira, da je 1702. imala 20 vojnika kojima je zapovijedao Bajram-aga te da im je zadaća bila „održavati red i mir, da mogu slobodno prolaziti trgovci s obje strane, što je i državna i vjerska potreba“. Bajram-aga se kao opunomoćenik bosanskog vezira Halil-paše pred sarajevskim kadijom također obvezao da će „sagraditi čardake i iskopati hendek uz Savu od skele Skvoča do ušća Tolise uza Savu u duljini od 5 i po sati hoda“ (str. 194).

Gradačackom kapetanijom u doba fra Lovrine smrti upravljao je Osman-kapetan Gradašćević, otac dvojice sinova također gradačackih kapetana, od kojih je Husein-beg Gradašćević u vrtlogu dramatičnih povijesnih previranja ušao u legendu kao *Zmaj od Bosne*.

/Nastavlja se/

Legenda o prvom čudu

Kršćani su zapravo odmah poslije njegove mučeničke smrti smatrali fra Lovru Milanovića pravim mučenikom za vjeru i svojim pouzdanim zagovornikom u nebu. Na njegov grob, evo, puna dva stoljeća spontano i redovito dolaze vjernici svih vjeroispovijesti, ne samo iz Bosne (Bosanska Posavina) nego i iz Hrvatske (Slavonija) i Srbije (Srijem), te mu se utječu za pomoć, prose od Boga razne milosti i zahvaljuju za primljene darove. Oni dolaze pojedinačno ili u skupinama, posebice mladom nedjeljom između dviju Gospojina odnosno krajem kolovoza ili početkom rujna. Te se *fra Lovrine mlade nedjelje* okupi na turićkom ili, kako neki znaju radije reći, *fra Lovrinu groblju*, golemo mnoštvo hodočasnika-vjernika. Fra Anto Nedić (rođen 1933.), koji je u Gornjoj Tramošnici bio župnikom od 1974. do 1980. godine, kaže da ih je 1978. bilo i do 2.000 različitih vjeroispovijesti.

No, nije odmah od početka narod sela ondašnje prostrane tramošničke župe dolazio na njegov grob, molio se i tražio njegovu pomoć i zagovor u svojim nevoljama. Kako se to dogodilo i što je pridonijelo uvjerenju o čudesnoj moći fra Lovrina groba? O tome pripovijeda legenda, koju mi je 28. travnja

2007. u Turiću ispriповjedio tadašnji turićki župnik vlč. Vlado Borić, a potvrdila mi ju je i sedamdesetpetogodišnja baka Anđa Zetić istoga dana u svojoj kući u Starom Selu. Ta legenda kaže:

Neki gluhonijemi mladić iz jednog od sela ovoga kraja čuvao je stado krava na prostranim zelenim livadama u blizini mjesnoga groblja, koje u to doba nije bilo ničim ograđeno. Neispavan i umoran slučajno je legao na mjesto na kojem je prije samo malo vremena ukopan fra Lovro. Neveliki zemljani humak poslužio mu je kao uzglavlje na koje je naslonio glavu i ubrzo zaspao. Kada se, nakon nekog vremena, probudio, shvatio je da je „pročuo i progovorio“.

Bilo je ovo, kako vjeruju ovdašnji kršćani, prvo čudo koje je učinio mučenik za svoju vjeru fra Lovro Milanović i otad je narod sve češće i iz godine u godinu sve masovnije počeo hodočastiti na njegov grob u turićkom groblju.

Sigurno je, dakle, da je fra Lovrin grob častio okolni narod svake vjeroispovijesti vrlo brzo nakon njegove smrti, da su hodočasnici na njegov grob dolazili i iz udaljenijih krajeva i da se to štovanje kontinuirano očuvalo do naših dana.

Marijan Karaula

„Koji si za me krv svoju prolio“

Piše: vlč. dr. Pero Brkić

U zadnjim svojim riječima prije smrti fra Lovro Milanović je ispovjedio svoju vjeru, posvjedočio svoje mučeništvo i molio Boga za oprost grijeha. Ispovijed fra Lovrine vjere u Boga je ispovijed vjere u raspetoga Krista:

„Gospodine Isuse Kriste, koji si za me krv svoju prolio na križu“

Na križu se očitovao, objavio Bog. Naš Bog je Bog križa. Bog otkupljenja. Bog milosrđa. Bog utjehe. Bog koji proljeva svoju krv na križu. Bog koji je ušao među nas ljude da nas spasi. Da bude među nama. Bog koji je Sina svojega poslao da sklopi novi Savez sa ljudima – svim ljudima, ljudima svih vremena. Tako i sa ljudima fra Lovrina vremena. Savez u krvi Krista. Otkupiteljskoj krvi Krista Spasitelja svih ljudi.

Duboka vjera prožima fra Lovru u otkupiteljsku krv Kristovu. „Koji si za mene krv svoju prolio“. Fra Lovri iz duše navire svećenička molitva velikoga četvrtka. Molitva euharistije. Molitva sv. mise. Lovro je svećenik Otkupitelja. Služitelj, slavitelj sv. mise. Riječi posljednje večere Kristove izviru kao prve iz njegovih usta kada se sprema na susret sa svojim Stvoriteljem. Iz euharistije je fra Lovro živio. Za nju se žrtvovao i borio. Sa euharistijskim Kristom na prsima je i umirao.

U euharistiji Krist sklapa „novi i vječni savez“. U kaležu Kristove krvi koja je prolivena za nas „i za sve ljude“ fra Lovro vidi sav Zakon i Proroke, sve riječi vjere, svu prošlost i svu budućnost. Krv janjaca zamijenjena je krvlju „Jaganjca Božjega“. Iz te krvi mi živimo, njom smo oprani, izmireni, otkupljeni i s Bogom opet sjedinjeni. U krvi Jaganjčevoj smo utemeljeni među otkupljenicima. Ova krv pere grijeha cijeloga svijeta. Vraća čovjeka Bogu kao dijete Božje.

Vlatko Blažanović, *Fra Lovro Milanović*

Posljednja Večera i smrt Kristova na križu ostavljene su nam kao kameni temeljci na kojima kuću gradimo – kuću vjere u Raspetoga na križu. Bog je u svome Sinu „radi nas ljudi i radi našega spasenja sišao s nebesa“. On je „raspet također za nas“, ispovijedamo svake nedjelje i blagdana u Vjerovanju. Sveti Pavao u poslanici Rimljanima govori o Kristu kojeg Bog šalje da bude „Pomirilište po vjeri“ (Rim 3,25). Po vjeri Bog izlaže Krista da on svojom krvlju izmiri, pomiri, približi, sjedini otpali svijet, sve ljude s Bogom. Krist vraća Bogu nas ljude. Pokazuje nam put njemu. On je taj „Put i Istina i Život“ (Iv 14,6).

Fra Lovro je život svoj gradio na temelju ove vjere. Svoj redovnički i svoj svećenički. Svoj franjevački i svoj bosanskohercegovački. Silazeći u širine Posavine i neizvjesnost političkih prilika onoga vremena vjera u Raspetoga i briga za spas duša nosila je ovog mladog fratra i svećenika. Iz vjere je živio, za vjeru je umro. Da je fra Lovro bio ubijen kada je bio na putu da bolesniku podijeliti sakramente ispovijedi, svetoga pomazanja i svete pričesti samo je djelić ove njegove vjere. Tebe Gospodine hvalimo, tebe Kriste slavimo, tebe Gospodine ispovijedamo. Koliko mu je ovo ispovijedanje vjere bilo bitno, ova briga za duše,

za svaku kuću, svaki dom, svaku obitelj, svaku dušu govori i njegovo uvjeravanje poglavara da pošalju pastira za njivu Gospodnju. Širina prostora, uvjeti rada, neprijateljsko okruženje, sve to nije sprečavalo, dapače poticalo je i učvršćivalo je njegovu vjeru da se za Krista izgara i mrijeti valja.

Fra Lovro ispovijeda svoju osobnu vjeru. Stavio je sebe osobno u otkupiteljski plan Božji. On, Lovro redovnik, fra Lovro, kršteni Stjepan vidi sebe u Kristovu spasiteljskom Križu. Krv svoju Bog je za njega prolio. Vjera je odgovor osobe, duše na poziv, dar Božji. Fra Lovro ispovijeda tako i takvu vjeru. Nema općenitosti, uopćenosti. Nema neutruma i neodređenosti. Ti Bože moj, Stvoritelju moj „za mene si krv svoju prolio“. Ti si moj Otkupitelj. Lovro stavlja svoju dušu, svoj život u direktnu relaciju s Bogom. Moj Bog i moje sve. Samo ja i moj Bog. Duša ide na sudište

svome Gospodar. Ništa nije više ostalo osim gole duše i milosrdnoga Boga. Samo njih dvoje. Veliki nedokučivi Bog i mala duša velikoga svećenika Male braće.

Ovaj individualni pristup pojedinca u moru sveopće Crkve svetih vraća nas vjernike na koncu našega života na naš početak. Na kraju stoji svaki od nas sam pred svojim sudcem. Svaki od nas prostire pred milosrđe Božje sebe, svoja djela, svoj život. Sva taština ovoga svijeta, sve požude ovoga života, sve pohlepe ove zemlje razgoličene su na izdisaju, rastanku duše od tijela. Sva oholost ovoga svijeta gola je pred Bogom „koji sve odijeva“. Lovro vidi sebe direktno u sveopćem spasenju Božjem. Krv tvoja Bože moj za mene je prolivena, ona me spašava i vodi k tebi. Sjedinjuje me s tobom. U tvojoj dobroti milosrdni Bože našao sam utočište i utjehu - milosrđe.

Put koji vodi naprijed

Jedna neobična ali jednostavna tajna mudrosti svih epoha uči nas da i najmanji čin altruizma, svaka ljubaznost i davanje obogaćuju, a da svaki napor da se osvoje bogatstvo i moć slabi i osiromašuje.

To su znali i o tome nas učili Indijci, grčki filozofi i Krist, i poslije njih tisuće mudraca i pjesnika čija su djela preživljavala epohe u kojima su živjeli, dok su kraljevstva i kraljevi njihova doba nestali i zaboravljeni. Možete se složiti s Kristom ili s Platonom, sa Shilerom ili Spinozom: svuda vrhovna mudrost uči nas da nisu ni moć ni bogatstvo ono što nas čini sretnim već samo ljubav.

Svaki altruizam, svako odricanje u ime ljubavi, svako suosjećanje, svako davanje sebe izgleda kao gubljenje vremena, kao lišavanje, ali nije: to je obogaćivanje i uzdizanje i jedini put koji vodi naprijed.

Hermann Hesse

MOLITVA

*za proglašenje blaženim
sluge Božjega fra Lovre Milanovića*

***Dobri i pravedni Bože!
Sluga tvoj fra Lovro Milanović
darovao je svoj mladi život kao žrtvu
vjernosti Tebi i svojim bližnjima.
Nikome nije zla činio, nikoga mrzio,
nego je,
kako svjedoči narodno pamćenje,
i svome ubojici javno oprostio,
kajući se za svoje grijeh
i moleći da ga primiš
i da mu se smiluješ.***

***Narod ga već odavna smatra svetim
i dostojnim vječnoga života.
Pomozi da ga i Tvoja Crkva
prihvati kao blaženika
dostojna vjerničkog štovanja
i molitve za zagovor
u nevoljama života.***

Po Kristu, Gospodinu našem. Amen

Život je eho tvojih djela

Čovjek neki povede jednog dana svoga sina u šetnju šumom.

Odjednom se dječak spotakne i osjetivši bol kriknu: “Ahhh!”

Iznenada začu glas koji je dolazio s planine: “Ahhh!”

Obuze ga znatiželja pa ponovo pusti glas: “Tko si ti?”

Ali, odgovor koji dobi, bijaše: “Tko si ti?”

Obuze ga ljutnja pa viknu: “Kukavico!”

Glas odgovori: “Kukavico!”

Dječak pogleda oca i upita ga: “Tata, što se ovo događa?”

“Sine”, reče otac, “poslušaj!”

Tada otac viknu: “Divim ti se!”

Glas odgovori: “Divim ti se!”

Otac ponovo uzviknu: “Predivan si!”

Glas reče: “Predivan si!”

Dječak je stajao iznenađen, ali još uvijek nije shvaćao što se zapravo događa.

Otac mu tada objasni: “Ljudi ovo zovu *eho*. Ali, to je zapravo *život*.”

Život ti uvijek vraća ono što ti daješ. Život je ogledalo tvojih djela. Želiš li više ljubavi, daj više ljubavi. Želiš li više dobra, podari više dobra. Želiš li razumijevanje i poštovanje, tada razumijevaj i sam poštuju. Ako želiš da ljudi budu strpljivi s tobom i da te poštuju, tada i ti budi strpljiv s ljudima i poštuju ih. Ovo pravilo odnosi se na svaki aspekt života. Život ti uvijek vraća ono što daješ. Tijek tvoga života nije slučajnost, on je ogledalo tvojih djela.”

Naš svetac

Ima jedan krasan kraj,
srcu mome tako drag,
od Boga je odabran
i nama je darovan.

Tri brežuljka njega krase
i Vodica bistra ktome,
izvor Buban bjelasa se -
Tramošnica to je, zna se!

Hrvati je nastaniše,
petsto ljeta, a i više,
dadoše joj pečat svoj
za križ časni bijuć boj.

Višnji Bože, Ti nam dade,
plodna polja i livade,
i cvijetnjake i voćnjake,
dobre ljude i ujake.

Jedan cvjetak tek razvijen
dijeleć Boga bi ubijen:
fra Lovro naš Milanović
franjevačkog reda tić.

Dvjesto burnih prođe ljeta,
a još cvjeta vjera sveta
što je siju neumorno
svećenici odgovorno.

Nek ti Višnji Nebo dade
za sve muke i sve jade.
Dok te krasi trnov vijenac,
kličemo ti: naš si svetac!

Valerije Stipić

Nova uprava Bosne Srebrene

Od 4. do 8. travnja 2016. godine, pod predsjedanjem općeg pohoditelja fra Ike Skoke, održan je u franjevačkom samostanu sv. Pavla u Nedžarićima u Sarajevu Provincijski kapitul Franjevačke provincije sv. Križa Bosne Srebrene.

Kapitul je bio izborni, pa je između trojice kandidata (fra Joze Marinčića, fra Ivana Šarčevića i fra Zdravka Anđića), koji su u prvom krugu glasovanja dobili najviše glasova u Provinciji, za provincijalnog ministra (provincijala) na Kapitolu izabran fra Jozo Marinčić, dosadašnji defnitor i ekonom Provincije. Za vikara (zamjenika) izabran je dr. fra Petar Jeleč, profesor povijesti na Franjevačkoj teologiji u Sarajevu, a za članove uprave (defnitore): fra Vinko Sičaja, fra Zdravko Dadić, fra Janko Ćuro, fra Vili Radman, fra Nikica Vujica i fra Kristijan Montina.

Podrška radu vicepostulatora

Fra Marijan Karaula, vicepostulator kauze proglašenja blaženim fra Lovre Milanovića, sudjelujući ovoga proljeća na općem saboru (kapitolu) Franjevačke provincije Bosne Srebrene zamolio je svu subraću fra-

njevce za suradnju u kanonskom procesu te u gajenju sjećanja i proučavanja franjevačkih svijetlih i znamenitih likova, napose mučenika i žrtava. Nepodijeljeno mišljenje sudionika kapitula bilo je da takav rad treba ne samo nastaviti nego i proširiti.

Novoizabrana uprava Bosne Srebrene, na čelu s novim provincijalom fra Jozom Marinčićem, potvrdila je fra Marijana u službi vicepostulatora i tako omogućila kontinuitet rada na službenom proglašenju fra Lovre Milanovića mučnikom i blaženikom. Dapače, oslobođen drugih obveza u svojoj zajednici, fra Marijan, koji je do sada bio i zamjenik provincijala, moći će sve svoje aktivnosti usmjeriti prema ovoj zadaći.

rr.

Završen proces beatifikacije

U nedjelju 26. travnja 2016. popodne papa Franjo je primio u audijenciju kardinala Angela Amata, prefekta Kongregacije za kauze svetaca, i tom prigodom potpisao dekret o beatifikaciji 38 slugu Božjih iz Albanije: mons. Vinčenca Prennushija i njegovih drugova, mučenika.

Potpisivanje Dekreta posljednji je čin na dugom putu dijecezanskog procesa, čiji su

rezultati dugo studirani i odobreni od teološke i kardinalske komisije.

Albanska biskupska konferencija, suglasno s Kongregacijom za kauze svetaca i s Generalnom postulaturom Franjevačkog reda, odredit će i saopćiti mjesto i datum svečanog slavlja njihova proglašenja blaženim, objavio je skaradrski nadbiskup mons. Angelo Massafra.

Gospođa Kim Burton na Plehanu

Engleskinja doktorira na izvornoj glazbi

Malu ali značajnu posebnost ovogodišnje proslavi sv. Marka Evanđelista, patrona župe i samostana Plehan, dala je prisutnost jedne učene Engleskinje, koja je iz Londona, sa sveučilišta Royal Hollowey, došla u Bosnu slušati i istraživati ni manje ni više nego izvornu glazbu. Riječ je o magistrici muzikologije gospođi Kim Burton, koja upravo na studijskom putovanju po različitim mjestima posavske, tuzlanske i žepačke regije prikuplja materijale za svoju doktor-

sku disertaciju o ovoj vrsti glazbe, jedinstvenoj u Bosni i svijetu.

U Bosnu dolazi čak od 1991. godine. Kada je u Švicarskoj kupila kasetu s izvornom glazbom i potom došla provjeriti gdje se ona pjeva, put ju je doveo u Kalesiju i od tada je počelo njezino izučavanje ovog fenomena. Za svoj magistarski rad sustavno se upoznavala i s drugim grupama, pjevačima i sviračima iz drugih krajeva, jer je važno pokupiti sve relevantne činjenice kako bi se cjelovito moglo sagledati ono što se izučava.

Voditelj programa na Plehanu je magistricu Burton zamolio da izađe na pozornicu i pozdravi prisutne, što je ona i učinila govoreći našim jezikom, koji je naučila istražujući naše pjesme i dobila prave ovacije pljeska od publike.

Premda je žalosno čuti da se nitko od domaćih muzikologa nikada nije sjetio istražiti izvornu narodnu glazbu, kojoj se na svim našim višim razinama kulturne politike pristupa podcjenjivački, dobro je doista čuti i vidjeti ženu strankinju koja je zamijetila i započela ono što smo mi trebali davno uraditi: izučiti fenomen izvorne glazbe i zatražiti da se to kultno bogatstvo zaštititi kao što se zaštićuju drugi spomenici kulture.

M. F.

Kolo na Plehanu

FRA LOVRINA MLADA NEDJELJA

Spomendan Sluge Božjega fra Lovre Milanovića
Turić 27./28. 8. 2016.

Trodnevnica:

Srijeda 24. 8. 2016.	Srednja Slatina Sv. misa u 18:00 sati
Četvrtak 25. 8. 2016.	Donja Tramošnica Sv. misa u 18:00 sati
Petak 26. 8. 2016.	Gornja Tramošnica Sv. misa u 18:00 sati

Subota 27. 8. 2016. Turić

17:00 sati	Ispovijed na groblju u Turiću
18:00 sati	Sv. misa na grobu fra Lovre Misu predvodi prof. dr. mons. Mato Zovkić, domaći sin
19:00 sati	Procesija sa svijećama od groba do stratišta fra Lovre

Nedjelja 28. 8. 2016. Turić

10:30 sati	Krunica na grobu fra Lovre
11:00 sati	Sv. misa na groblju u Turiću Misu predvodi vlč. dr. Pero Brkić, župnik turički

P. s.

Pozivamo i molimo svećenike i poštovatelje sluge Božjega fra Lovre Milanovića da iz svojih župa organiziraju hodočašće u subotu 27. kolovoza 2016. na fra Lovrin grob u Turiću, gdje ćemo se pomoliti Bogu da bi nam po fra Lovrinoj životnoj žrtvi udijelio snage za naš svakodnevni život u vjeri i raznovrsnim životnim teškoćama te za njegovo proglašenje blaženim odnosno svetim.

SVJEDOČENJA

Poštovani poštovatelji Sluge Božjega fra Lovre Milanovića,

U procesu beatifikacije veoma su važne dvije vrste svjedočenja ljudi.

Jedna vrst su ispovijesti onih koji su, po njihovu čvrstom uvjerenju, dobili od Boga neku milost po zagovoru Sluge Božjega. O tome oni daju osobno potpisanu izjavu pod prisegom da zaista govore istinu.

Druga vrst je svjedočenje o tzv. fama sanctitatis (glasu o svetosti), tj. o tradiciji spontanog pučkog štovanja Sluge Božjega i prije nego je Crkva pokrenula postupak beatifikacije.

Pozivamo Vas, stoga, da nam šaljete svoja svjedočenja bilo o sjećanju kakva je u Vašoj obitelji ili Vašem kraju bila tradicija fra Lovrina štovanja, bilo o eventualnoj milosti koju ste od Boga primili po fra Lovrinom zagovoru.

Vaša svjedočenja objavljivat ćemo u ovoj rubrici.

Glasilo Vicepostulature
sluge Božjega
fra Lovre Milanovića

FRA LOVRO

Nakladnik:	Vicepostulatura sluge Božjega fra Lovre Milanovića, Franjevačka 6, 71000 SARAJEVO
Uređuje uredništvo:	Pero Brkić, Mirko Filipović, Marijan Karaula
Glavni urednik:	Marijan Karaula
Lektura:	Mirko Filipović
Grafički urednik:	Miodrag Spasojević Štrika
Adresa uredništva:	Vicepostulatura sluge Božjega fra Lovre Milanovića, Franjevačka 6, 71000 SARAJEVO
E-mail adresa:	marijankaraula@bih.net.ba
Telefon:	+387 (0)33 232 884; mob. 063 294 852
Tisak:	SUTON, Široki Brijeg

Novčana se pomoć za proces i glasilo može uplatiti na adresu: Franjevački provincijalat Bosne Srebrene, Zagrebačka 18, 71000 Sarajevo,

Za tuzemstvo:

Transakcijski račun: 3385702200205779

Za inozemstvo:

Račun: 25016164101

BIC-SWIFT: UNCRBA 22

IBAN: BA393380604815378802

Naziv banke: UniCredit banka d.d. Mostar, Poslovnica Sarajevo, Zagrebačka 2-4

Svrha: *Za postupak beatifikacije fra Lovre Milanovića*

Župna crkva u Gornjoj Tramošnici

Postavši župnikom svoje rodne župe 1885. odlučio je fra Ilija Čavarović, vrlo ugledni franjevac Bosne Srebrene i svojedobno njezin provincijal, graditi novu crkvu. I uspio je podići, za ono vrijeme, vrlo solidno i lijepo crkveno zdanje. O kvaliteti te crkve zacijelo dosta govori podatak da je svojoj svrsi služila sve do sedamdesetih godina prošlog stoljeća, kada su joj, osjetno oronuloj, župljani najprije iskreno rekli zbogom i hvala, a onda je srušili do temelja te se 1976. preselili u novoizgrađenu crkvu, koju podigoše oni i njihovi vrijedni župnici fra Marko Kobaš i fra Anto Nedić. U nedavnom ratu je ta crkva bila srušena, a na slici je obnovljena, sadašnja župna crkva u Gornjoj Tramošnici.

